

FRANTIŠEK KALENDA

ZPOVĚĎ POSLEDNÍHO
MNICHA

— historická detektivka —

ZPOVĚĎ
POSLEDNÍHO
MNICHA

ZPOVĚĎ
POSLEDNÍHO
MNICHA

FRANTIŠEK KALENDA

ZPOVĚĎ POSLEDNÍHO MNICHA

Copyright © František Kalenda, 2023

Czech edition © Bourdon, 2023

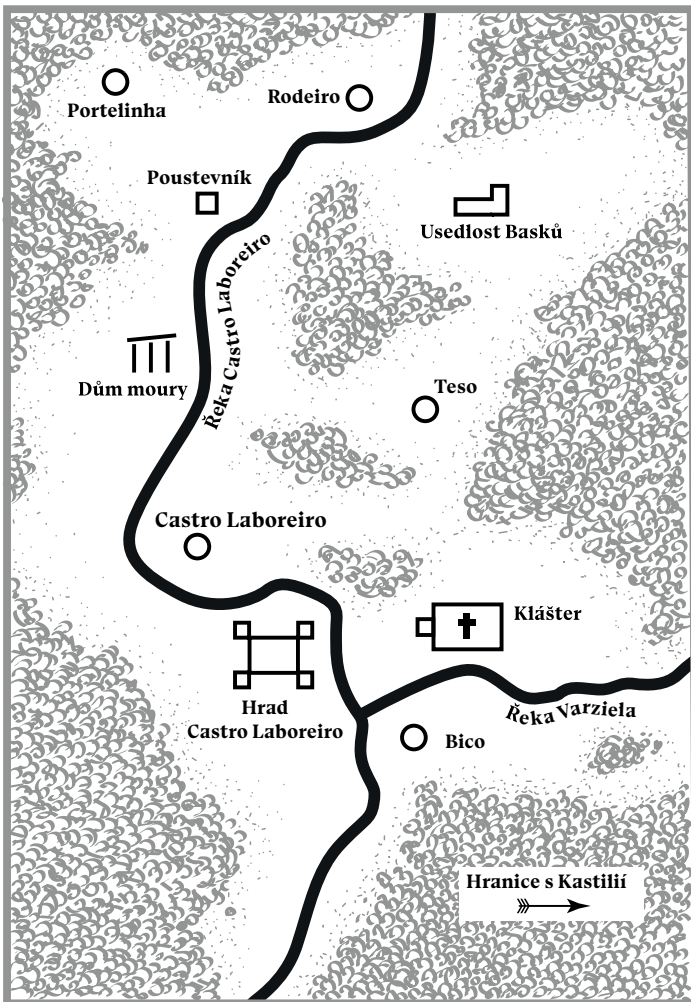
Cover design and map © Jiří Dvorský

ISBN: 978-80-7611-080-9

Věnováno všem menším bratřím.
Pax et bonum

◆ SEZNAM HLAVNÍCH POSTAV

V KLÁŠTEŘE

Daniel ♦ převor a po smrti opata Alda dočasná hlava kláštera

František ♦ správce sklepení, sýpky a klášterních pozemků

Guiomar ♦ holič, hlídač brány a vykonavatel trestů

Jáchym ♦ kostelník

Martin ♦ nejmladší mnich a Berengerův pomocník v knihovně

Odo ♦ kuchař

Romuald ♦ Berengerův pokrevní bratr a neformální hlava zvířecího konventu

Šimon a **Pavel** ♦ novicové

Teobald ♦ jediný pacient infirmaria a nejstarší člen klášterní komunity

ZA ZDMI KLÁŠTERA

Alfons IV. ♦ právoplatný následník trůnu a zároveň nepříliš oblíbený syn krále Denise

André ♦ vandrák s nezdravým zájmem o ostatky

Anxo a Cibrán ♦ poutníci do Bragy

Bastard Pedro ♦ nejstarší nemanželský syn krále Denise a podobně jako jeho otec básník a trubadúr, momentálně v kastilském exilu

Deodatus ♦ poutník, který s Berengerem sdílí dlouhou společnou historii

Jakub ♦ poustevník a oblíbený venkovský kazatel

Jednooký Bruno ♦ správce hradu Castro Laboreiro

Král Denis ♦ panovník, plodný trubadúr a stejně plodný otec mnoha nemanželských dětí

Michel Lemoín ♦ františkán a zároveň papežský inkvizitor

◆ KLÁŠTERNÍ SLOVNÍČEK

- Celerář** ♦ řeholník, který má na starosti hospodaření kláštera
- Cirkátor** ♦ mnich pověřený dohledem na prohřešky ostatních, hlídá také klášterní bránu
- Dormitář** ♦ společná klášterní ložnice většiny řeholníků
- Eucharistie** ♦ neboli svaté přijímání; nejdůležitější součást katolické bohoslužby, která se koná ku připomínce Kristovy poslední večeře
- Fratricelli** ♦ neboli „bratříčci“; skupiny františkánů, které neshodly se směrováním řádu a trvaly na dodržování absolutní chudoby
- Infirmarium** ♦ místo v klášteře určené pro péči o nemocné
- Kapitula** ♦ shromáždění všech řeholníků, na kterém se rozhoduje o záležitostech kláštera
- Kompletář** ♦ závěrečná modlitba dne
- Konvrš** ♦ laický bratr, pomáhá s praktickými záležitostmi (například s úklidem nebo vařením)
- Kukula** ♦ plášť s kapucí
- Lavatorium** ♦ kamenné koryto k obřadnému omývání
- Liturgie hodin** ♦ každodenní mnišské modlitební povinnosti
- Nešpory** ♦ modlitba při západu slunce

Novic ♦ člověk, který se připravuje na život řeholníka
Opat ♦ představený kláštera
Paškál ♦ vysoká svíce zapalovaná při velikonoční vigilii, která symbolizuje vzkříšeného Krista
Prima ♦ první hodina po východu slunce
Převor ♦ zástupce opata
Rajská zahrada ♦ čtvercové atrium uprostřed budovy kláštera, bývá zde umístěna studna a lavatorium
Refektář ♦ klášterní jídelna
Regule ♦ soubor pravidel, podle kterých se řídí život v řádu
Relikviář ♦ schránka, ve které jsou uloženy ostatky svatých
Sakristián ♦ neboli kostelník; zamyká a odemyká kostel, uklízí ho a stará se o posvátné předměty a oděvy
Sexta ♦ polední modlitba
Škapulíř ♦ část mnišského roucha v podobě pruhu látky s otvorem pro hlavu
Tercie ♦ modlitba o třetí hodině odpolední
Tonzura ♦ hladce vyholené místo na temeni hlavy katolických kněží nebo řádových bratří
Žaltář ♦ kniha obsahující starozákonní žalmy

PROLOG

Mnich zamžoural na stoh pergamenů rozložených na stole. Stále si nebyl jistý, jestli na sebe nevezal příliš velký úkol. Nikdy přece nebyl písařem. Jeho prsty byly necvičené, psát a číst se sice naučil už v dětství, ale využíval spíš počtů.

Dost bylo pochybností, hlupáku, přikázal si. Vyložit ten příběh je tvá povinnost.

S rozporuplnými pocity uchopil psací brk mezi prsty. Vzpomínky na události, o kterých se chystal psát, vykázal do těch nejzazších koutů své paměti, kam se je pokoušel odhodit jako děravý a obnošený plášť, pro který už nemá další využití. A nyní, jen co se brkem poprvé dotkl pergamenu, se všechno začalo vracet. Stíny minulosti. Stíny mrtvých, před kterými utekl za zdi dalšího kláštera, tlustší a odolnější, než byly zdi onoho konventu, o jehož osudu se nyní rozhodl podat svědectví.

Anno Domini MCCCXXX. Píšu toto svědectví, začal, abych všem věrným křesťanům a svým bratřím, řádovým především, dal varování. Varování před pýchou. Před lakotou. Před všemi smrtelnými hříchy, kterých je sedm – stejně jako dní od počátku stvoření světa po jeho dokončení. Stejně jako dní od počátku Konce do jeho uskutečnění.

„Bratře,“ vyrušil ho hlas otce opata. V zápalu psaní si starého muže vůbec nevšiml. Teď mu nahlížel přes rameno. „Takhle začít nemůžeš.“

Mnich mu věnoval tázavý pohled.

„Vzpomeň na bratry a sestry z jiných zemí, kteří si ten příběh jednou přečtou. A především vzpomeň na naše bratry z opatství v Cluny ve Francii a Paisley ve Skotsku, kterým dáváme díla naší knihovny k přepisu. Copak vědí něco o historii naší země? Měl bys jim ji nejprve alespoň trochu vyložit.“

„Na historii nezáleží,“ opáčil mnich. „Záleží jen na ponaučení. Na pokání.“

„Na historii vždy záleží.“ Opat se usmál a mnich se musel proti své vůli usmát také. Vždyť tento starý muž byl sám historikem kláštera a království, jeho svazky četli až za Alpami. „Nepřehluj čtenáře, bratře. Ale uveď je do obrazu.“

Mnich přikývl. Seškrábal z pergamenu zasychající inkoust a začal znovu.

Anno Domini MCCCXXX. Slyšte, věrní křesťané a bratři, příběh těch, kteří propadli zkáze. Varování z Portugalského království v době, kdy se otec svářil se syny a synové zrazovali otce. Kdy princ Alfons, právoplatný následník trůnu, táhl do zbraně proti svému vlastnímu otci a kdy Denis, „král farmář“, dával přednost jednomu ze svých mnoha bastardů před vlastním synem. Kdy byl hlad a bída a zemi sužovalo sucho kvůli hříchům pánů i služebníků.

Na okamžik přestal psát a s tázavým výrazem se obrátil na opata.

„Není to špatné,“ uznal představený kláštera. „Trochu kostrbaté, ale nebudu tě dál rušit.“

Mnich přikývl a zamyslel se. Už teď ho bolely prsty. Vyhlédl z okna na prašné ulice Coimbry. Desítky mužů, žen i dětí se snažily protlačit k Praça do Comércio, kde obchodníci ve stáncích prodávali barevné látky, šátky či závoje a překřikovali se navzájem ve

výhodných nabídkách. V dále slyšel zpívat studenty, žadonící o příspěvek na drahá studia na nedávno založené univerzitě. Z hlavního chrámu se naopak ozýval zpěv jeho bratří – mnichů shromážděných k ranním chválám. On mezi nimi nebyl. Musel psát.

Zavřel oči a pokusil se rozpomenout, jak to všechno začalo. Ano, jistě. Začalo to holením.